

3. Банківські ризики: теорія та практика управління: монографія / Л.О. Примостка, О.В. Лисенюк, О.О. Чуб та інші. – К.: КНЕУ, 2008. – 456 с.
 4. Вітлінський В.В. Ризик у менеджменті / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний. – К.: «Бори сфен-М», 1996. – 336 с.
 5. Швець Н.Р. Ризики банківських установ: проблеми визначення та управління / Н.Р. Швець // Регіональна економіка. – 2008. – №4. – С. 97–103.

6. Єліфанов А.О. Операції комерційних банків: навч. посіб. / А.О. Єліфанов, Н.Г. Маслак, І.В. Сало. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с.
 7. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посіб. / О.В. Васюренко; 4-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2004. – 324 с.
 8. Чуб О.О. Банки в глобальній економіці: монографія / О.О. Чуб. – К.: КНЕУ, 2009. – 340 с.

Н.М. ДАВИДЕНКО,
 к.е.н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Етика бізнесу як основний елемент корпоративної культури в АПК

Розглянуто особливості та необхідність етичного ведення бізнесу в аграрних підприємствах. Проаналізовані основні фактори, які мають вплив на формування корпоративної культури аграрного підприємства.

Рассмотрены особенности и необходимость этического ведения бизнеса на аграрных предприятиях. Проанализированы основные факторы, влияющие на формирование корпоративной культуры аграрного предприятия.

The features and the need for ethical conduct of business in agricultural enterprises. The main factors that have affected the corporate culture of agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Одним з елементів корпоративної культури аграрних підприємств, які поступово розвиваються та активно впливають на процеси повноправного входження України до світової системи організації торгівлі, виступає етика бізнесу.

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції країн, формування єдиного світового економічного простору, міжнародного співробітництва проблема етики бізнесу для України набуває надзвичайно актуального характеру, адже у розвинутих країнах світу до неї ставляться з великою увагою. Без застосування етичних принципів у бізнесі неможливо забезпечити стійкий розвиток окремого суб'єкта та мінімізувати внутрішні та зовнішні ризики. Етика ведення бізнесу є однією із основних складових іміджу товаровиробника.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Поняття етичного ведення бізнесу є результатом наукових праць, побудованих на дослідженнях таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як Ю. Благгов, В. Борисов, О. Бродська, Б. Вайгель, Дж. Вебер, Т. Возний, Д. Вуд, І. Герчікова, А. Керолл, П. Козловські, А. Лоуренс, М. Мескон, Дж. Пост, Ю. Петрунін, М. Рудакевич, Е. Уткін, В. Фредерік, К. Хоман та ін. Незважаючи на зростання інтересу авторів до проблеми етики бізнесу, теоретичні та практичні аспекти бізнес-етики в українській літературі потребують вдосконалення.

Метою статті є аналіз основних факторів, які впливають на формування корпоративної культури аграрного підприємства та доведення необхідності етичного ведення бізнесу в аграрних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Докорінна перебудова українського мислення вимагає переходу до посилення ролі особистості, певної відповідальності за себе, свої вчинки, ініціативи в своїй діяльності. Найбільш доцільним є творчий синтез закордонного досвіду з урахуванням багатьох оригінальних розробок вітчизняної економічної думки, досягнень, що виправдали себе на практиці, а також деяких ідей економічної теорії радянського періоду, історичних особливостей української ділової та корпоративної культури, її унікальності та самобутності. Саме на цій базі може бути сформована істинно національна корпоративна і ділова культура аграрних підприємств, яка стане основою їх стійкого розвитку.

Ділова етика, або етика бізнесу, порівняно недавно отримала визнання в системі аграрних бізнес-утворень. Ділова етика та культура поведінки в середині підприємства та за її межами розглядається у формі повчань і моральних норм, необхідних у бізнесі (довіра, чесність, взаємоповага), але це тільки частина даного предмета, тобто нормативна етика.

Дійсна українська корпоративна культура, яка уже сформувалася, – це постійне вдосконалення національної моделі в напрямі творчого розуміння української практики застосування узагальнених правил менеджменту в господарській діяльності. З одного боку, це раціоналізація внутрішньоорганізаційних процесів в Україні, а з іншого – практика взаємодії українських партнерів із партнерами з інших країн.

За соціальним статусом усі люди поділяються на дві категорії – «свої і чужі». Ставлення до чужих завжди було недовірливим, ворожим, в них вбачали можливу небезпеку, стосовно них допускали жорстокість, підступність. Серед своїх дотримувалися правил взаємопідтримки, взаємоповаги, шанобливого ставлення до старших, турботи про молодших.

Етичний парадокс українського бізнесу полягає в тому, що етичність або неетичність тих чи інших вчинків диктує насам-

Фактори, що впливають на формування корпоративної культури аграрного підприємства

Групи факторів	Фактори
Трудові	<ul style="list-style-type: none"> – кількість і якість колективного договору визначається відносинами співробітника і адміністрації (наприклад партнерські); – зміст нормативних документів: трудовий розпорядок, положення по підрозділах, посадові інструкції і т.д.; – відношення працівників до праці; – кадрова політика; <p>Узагальнений параметр – якість трудового життя, включений стиль правління, соціальне партнерство, ступінь індивідуального підходу до співробітників ступінь ув'язування мотивів працівників та винагородження</p>
Етичні	<ul style="list-style-type: none"> – ідеальні цілі; – господарюючі в суспільстві ідеї і цінності; – знамениті діячі і приклади для наслідування в галузі; <p>Відданість підприємству, турбота про збереження його службових таємниць</p>
Психологічні	<ul style="list-style-type: none"> – соціально-психологічний клімат; – набута між членами колективу система відношень
Організаційні	<ul style="list-style-type: none"> – внутрішні стандарти і правила; – організаційна форма підприємства; – конкурентна стратегія на ринку; – характер операцій на ринку; – місцезнаходження підприємства; – місія підприємства; – технологія правління; – реакція на зміни; – розмір підприємства; – політика, правила та процеси міжнародної компанії

перед необхідність вижити в умовах невизначеності, недосконалості й недотримання законів, корупції і хабарництва, байдужості, а іноді й утиску з боку держави. В таких умовах потрібно застосовувати систему заходів для покращення ситуації в даній сфері. Цього вимагає жорстке конкурентне середовище, вплив якого все більше відчувається вітчизняною економікою.

Це також досвід господарських зв'язків із закордонними партнерами з країн з розвиненими ринковими відносинами та практичний досвід господарювання, який ілюструє еволюцію практики управління, починаючи з радянського періоду, а також зміну підходів та методів управління, що відбулися за останні десятиліття.

Умови глобалізації економіки обумовлюють творче наповнення національних норм корпоративної культури української економіки в умовах постійного усунення перешкод міжнаціональних господарських зв'язків, а також їх сучасних організаційних форм: від самоорганізації технологічних ланцюжків виробництва і реалізації на міжнародних ринках до транснаціональних компаній.

Основні фактори, які мають вплив на формування корпоративної культури аграрного підприємства наведені в таблиці.

Враховуючи роль корпоративної культури в діяльності аграрної компанії, необхідно враховувати такі моменти:

- корпоративна культура відображає відносини не тільки між членами аграрного підприємства, а й комплекс представлений про призначення організації в цілому та її членів, а також цілі, характер продукції і ринок, які визначають ефективність організації;
- корпоративна культура має три рівні: 1) об'єктивна культура, зовнішнє проявлення яке можна спостерігати (символи, лозунги, технологія, архітектура); 2) суб'єктивна культура, що потребує обговорення (цінності); 3) глибинний рівень – базові установки, які важко усвідомити навіть са-

мим членам організації без спеціального зосередження по даному питанню. При цьому необхідно враховувати, що насамперед необхідно визначити, які цінності та філософія можливі та бажані для даної організації і тільки після цього, яка має бути культура організації.

Висновки

В Україні ступінь готовності такого неформального інституту корпоративного управління як корпоративна культура до впровадження стратегій управління є доволі низькою. Основними чинниками формування корпоративної культури на українських аграрних підприємствах є те, що вони повинні вдосконалювати свій розвиток згідно тих вимог, які формуються у відповідності до глобального розвитку економіки, щоб у майбутньому не опинитись за межами світових процесів.

Головні управлінські рішення реалізуються через кадрові поповнення і ефективну корпоративну культуру, тому в практичному менеджменту питання корпоративної культури і управління персоналом займають важливе місце. Основні фактори, які впливають на культурні аспекти управління є наступними: місце розташування підприємства та його філіалів, кліматична зона, галузева належність та спеціалізація, розмір підприємства та рівень використання виробничих потужностей, організаційна форма, конкурентна стратегія.

Література

1. Курт Левин. Решение социальных конфликтов / Курт Левин; [пер. с англ.]. – СПб.: Речь, 2005. – 408 с.
2. Корпоративна культура: [навч. посіб. / за ред. Хаєт Г.Л.] – К.: Центр навч. л-ри, 2003. – 402 с.
3. Ленько Е. Деловая этика // <http://www.adelanta.ru>
4. Петрунин Ю.Ю. Этика бизнеса / Ю.Ю. Петрунин. – [3-е изд., перераб. и. доп.]. – М.: Дело, 2004. – 400 с.